

Velkommen til Enesminde, et moderne nybyggereventyr i pagt med naturen.

Når man kommer kørende af markvejen, som snor sig på højderyggen gennem landskabet med kik til Ols rundkirke på den ene side og det store grønne bælte af Rutsker Højlyng på den anden, slår det en, at stedet er indbegrebet af fred og ro. Byggestilen er uforudsigelig og unik, dyrene imødekommende og her er der på alle måder højt til loft såvel som himmel. Det er en spændende oplevelse at besøge Enesminde, en oplevelse der bosætter sig i sjælen længe efter besøget er afsluttet.

Enesmindes ideologiske fundament: Landbruget.

I begyndelsen af 70'erne besluttede Line og Flemming sig for at flytte væk fra København. Valget faldt på et lille ydmygt husmandssted med 6 tønder land på Bornholm. Flemming besluttede sig for at kvitte lærerjobbet til fordel for landmandslivet. For at komme rigtigt godt i gang med jorden, tog han et biodynamisk grundkursus på højskolen Søtoftegård. Her kom han i kontakt med antroposofferne Ruth og Ove Heinze fra Michaels bagerie i Kyringe og flyttede efterfølgende ind der i 3 mdr. på arbejdsophold, for at få et indblik i antroposofien. Ove Heinze, som var uddannet bager, videre udviklede det brød, som Sara Trustra for over 4000 år siden efterlod et tip om, at brød skulle hæve i spændingen mellem honning og salt. Efter et par års eksperimenter og ti tons korn, stod Ove Heinze med en opskrift på honningsaltbrød. Efter endnu et besøg på Michaelsbageriet, hjembragte Flemming og Line opskriften til Enesminde, som havde en stor gammel brændefyret bageovn, stor nok til 32 brød. På Enesminde blev der bagt to gange om ugen med god afsætning.

Også landbruget på Enesminde udviklede sig til at omfatte samtlige kornsorter, grønsager, bier og de fleste husdyr.

Mange ting skulle læres fra bunden. At malke en ko kræver træning. En gummihandske fyldt med vand blev hængt op i en snor i loftet, og der blev prikket hul i handskens fingerspidser. De malkede derefter deres Jersey køer gennem 15 år. Af komælken lavede de smør, ost og yoghurt, som de solgte på markedspladsen. Det kunne man den gang.

I laderne rundt om på øen stod de gamle landbrugsredskaber og samlede støv. På Enesminde blev en selvbinder og et tærskværk en del af maskinparken sammen med en rød Ferguson 135. Men, tiderne skifte. Husdyr skulle registreres, fødevare skulle datomærkes og livet udviklede sig. Børn blev født og Line og Flemming købte en 18 tons fiskekutter og levede af at fange torsk i Østersøen gennem det næste årti. Det var vinterarbejde, så sommeren kunne bruges til havebrug, husbyggeri mm.

Skovbørnehaven

Line startede en børnehave sammen med 8 andre mødre, som arbejdede på turnus. Børnehaven holdt til i de private hjem. Rudolf Steiner's pædagogik blev hurtigt en del af konceptet og Line tog alle "korte kurser" på Rudolf Steiner børnehaveseminariet i Ordrup. Efter 3 år's virke overtog børnehaven kommunens sidste fattighus til en leje af 1 kr. om året. Et bindingsværkshus, der med sin frugthave og Tejn å løbende gennem, var idylliske og perfekte rammer.

Det blev en børnehave, som kommunen med stolthed viste frem for gæster udefra, uvidende om at det var Steiner's pædagogik, der lå til grund for børnehaven, da ingen på dette tidspunkt havde hørt om Rudolf Steiner på Bornholm og konceptet skovbørnehave kendtes stort set endnu ikke.

Enesminde

Da Flemming og Line i sin tid overtog Enesminde, stod det ganske, som da det blev bygget i 1828. Uden installationer af nogen art og med en brønd på marken, et lokum i stalden og en kakkelovn. De murede et brændekomfur op i stedet for det åbne ildsted, for at gøre livet lidt nemmere.

Nogle år senere, efter en tur i en københavnsk container, kunne de nedlægge pvc tæpperør og dermed anlægge et kloaksystem fra køkkenvasken og ud til skråningen ved skoven. Det var en stor dag. Endnu større blev den dag, da de lagde 220 v jævnstrøm ind. Med traktor og vogn og mange ture frem og tilbage, kørte Flemming Poulsker's gamle elværk til Enesminde. Han byggede derefter to huse i haven. Et langt hus med god ventilation til de 110 glaskar med blyplader og svovlsyre, og et lille maskinhus til en en-cylindret petroleumsmotor, der havde lavet strøm på Jomfrubjerget i 1912 og til den havnede på Enesminde og nu trak en generator de'r. Motoren kørte nogle timer et par gange om ugen. Det kunne høres vidt omkring, som om en fiskekutter sejlede rundt på markerne. Et stort strømkabel lå langs stengærdet og førte strømmen ind til nogle få elpærer i huset. Nu var det nemmere at foretage sig noget vinteraftnerne igennem. Kølevandet løb ud i et stort kar, og så var der bad under åben himmel.

Alle gamle elmaskiner til hjælp i hjemmet kørte på jævnstrøm. Dem kunne de finde på øens loppemarkeder, bare ikke en vaskemaskine. Så da børnene kom til, fik de lagt strøm ind fra Østkraft og vand fra vandværket.

Enesminde i dag.

I dag ser Enesminde ganske anderledes ud, Flemming er blevet en dygtig selvbygger og har lært sig alt inden for husbyggeri. han har tegnet og bygget såvel på Øen som rundt om i landet.

På Enesminde er nu 5 store og små lejligheder med wc og bad. En fællesstue med tilhørende stort køkken. Der er stalde, atelier og værksted. Gennem årene har Enesminde været husly for unge på vej ud af misbrug, Rudolf Steiner lejrskoler, grupper med udviklingshæmmede, kunstnergrupper, sommerfamilier m.m.

Den gamle kornmølle i Olsker stod for nedrivning og er det sidste skud på stammen i videreudviklingen af Enesminde. Flemming og Line fik tilladelse til at genopføre møllen på matriklens højeste punkt. På klippen blev fundamentet støbt og møllen blev flyttet i to halvdele af to lastbiler med kran. Nu er møllen ved at blive bygget om og indrettet til blandt andet lejrskoler.

Marjatta hjemmet for udviklingshæmmede har flere gange besøgt Enesminde. To grupper lejede sig ind i sommeren 2011. Den ene gruppe var på kunstnertur og brugte det store atelier til at arbejde dagligt. De tog rundt på øens kunstmuseer og var på kunstner besøg hos en lokal maler i hans atelier, som berettede om, hvordan han arbejdede i det daglige. Efter en dejlig og berigende uge blev naboer inviteret til fernisering i atelieret. Det var en stor oplevelse for alle.

Line og Flemming håber i fremtiden at kunne byde endnu flere mennesker velkommen på Enesminde, børn som voksne, der er nemlig plads til alle.

www.atelierbornholm.dk